

Oslo den 28. oktober.

26/10
1942Krigsoversikt. (24/10).

Vi drøftet i vår siste oversikt de mål Hitler fulgte med sin større sommeroffensiv i syd-øst og de fordeler de tyske terrengevinninger kunde tenkes å føre med seg. Nu da vinteren står for døren vil Hitler etter all sannsynlighet på samme måte som i fjor etablere en vinterlinje i øst og i det vesentlige innskrenke seg til en defensiv krigsførelse på denne front. Det ligger da nær å spørre hvilken retning tysk initiativ kan tenkes å ta i vintermånedene, for ennå er neppe den tyske krigsmakt så svekket at den vil trenge hele vinteren til å komme seg etter sommers og høstens store anstrengelser.

Før vi ser på fremtidssutsiktene kan det være av interesse å referere hvad man på alliert hold vet å fortelle om bakgrunnen for de siste avskjedigelsor innen den tyske hær. Som bekjent er foruten feltmarsalkane v.Bock og List også sjefen for den tyske generalstab v.Halder satt utenfor den tyske hærlædelse.. Blandt informerte er det almindelig antatt at fæltherregeniet bak de tyske seire ikke heter Adolf Hitler, men v.Halder. Når han nu settes utenfor må det være uttrykk for temmelig lyptgående uoverensstemmelsor innen den tyske hærlædelse. Det påstilles at man i det tyske hovedkvarter i sommer ønsket først å koncentrere kreftene mot Stalingrad. De mente man at kunne regne med lens fall i midten av august. Deretter ville det være tid til å vends seg mot de russiske armeer i Moskva og Leningrad, før først når disse var knust, kunde en russisk motstand antees overvunnet. Hitler stirret i midlertid på Kaukasius olje og trummet i gjennom at List ble sendt for å erobre oljefeltene. Derved splittedes de tyske stridskrefter og Stalingrads fall uteblev. Nu er deres da noen generaler som syndebukker for å bevare myten om der Führers fæltherregeni.

De muligheter som i første rekke byr seg for et tysk initiativ i de kommende måneder er England og Orienten. Både føreren selv og Gehrings og Goebbels har høytidlig forsikret at England skal få føle gjengjeldelsen for sommers og høstens flyangrep på Tyskland når operasjonene i øst er avsluttet. England er jo hovedbasis for de allierte angrepsforberedelser i Europa. Enhver svekkelse av denne basis vilde bety en effektiv avlastning av Tyskland. Om ikke annet vilde overførsen av det tyske flyvåpen til Vest-Europa tvinge det engelske flyvåpen til i stor utstrekning å koncentrere sine angrep mot de vesteuropæiske byplasjer og således avlede dem i stor utstrekning fra de tyske byer. Hvis situasjonen i Tyskland er så vanskelig som enkelte mener, kan det endog tenkes at Hitler vil forsøke å fremtvinge en avgjørelse i vest. USA kan gjøre seg gjeldende med hele tyngden av sin voksende krigsmakt. Denne før de allierte sikkert gunstigste utvikling er imidlertid lite sannsynlig.

Da byr ikke Orienten på adskillig mer fristende perspektiver. Det blev i sommer pekt på at Rommels offensiv mot Egypt og den tyske offensiv i sydøst Russland var å betrakte som to armer i en stort anslag knipetangmanøver ved den Persiske Buht som sitt fjerne mål. Det er derfor lett i forstå hitlers utålmodighet etter å erobre Kaukasien. Betydningen av dette området går langt ut over den olje den kan yte. Det er nemlig en viktig flankebastion som er nødvendig for å sikre de tyske østromppolitikk. Først når Hitler behersker Kaukasien, kan organiseringen og den økonomiske utnyttelse av de erobrete områder i sydøst begynne. Menutover dette er Kaukasien et oppmarsjområde av den største strategiske betydning. Her er en port til Orienten som byr på store muligheter. Men at den ikke er lett å åpne, har nok tyskerne erfart. Forsløpig er den tyske fremrykning på det nærmeste stoppet opp, liksom Rommel står stille på den annen "arm" ved El Alamein. Når vinterlinjer er etablert på østfronten er det imidlertid mulighet for overførsel av betydelige forsterkninger til de sydlige operasjonsområder. M.h.t. Kaukasusfronten er det litet sannsynlig at tyskerne vil forsøke å forsere fjellpassene i de strengeste vintermånedene. Her kan det velderfor-

bare bli tale om en oppmarsj med vårens operasjoner for øye. Tilbake står da en fornøyt offensiv i Nord-Afrika, eventuelt kombinert med en framstøt fra Grækenland og Dodekaneserne gjennom Syria og Palestina. En krenkelse av Tyrkiets nøytralitet er i første omgang lite sannsynlig. Den gunstigste årstid for operasjoner i Nord-Afrika nærmer seg nu raskt og Rommel vil vel nødig la sjansen til å bedre sin stilling ved El Alamein, som både er ubekvem og forsyningsmessig utsatt, gå fra seg. De voldsomme flyangrep mot Malta den siste tid taler i så måte sitt tydelige språk. Det er åpenbart at det foregår overføring av store forsyninger til Rommel. Engelske ubåter har i de siste dager senket ikke mindre enn 7 av aksens forsyningsskip i Middelhavet. At Hitler vil gjøre hva han kan for at Rommel skal bli i stand til snarest å støte fram mot Alexandria og Suez som synes å ligge så fristende når, er det vel ingen tvil om. Spørsmålet er om utviklingen på østfronten har sinket disse forberedelser så meget at de allierte får sjansen til å komme Rommel i forkjøpet, noe som sikkert ikke ville være dem imot. De nærmeste dager vil kanskje gi oss svaret.

Hvis operasjonene i øst hadde hatt et gunstigere forløp i sommer, ville muligens Hitler ha ventet sine øyne mot sydvest, mot Gibraltar, fransk Nord- og Vest-Afrika, for å komme de allierte i forkjøpet. Som situasjonen er idag, kan han neppe innlate seg på slike eventyrlige foretagender. Den tid er definitivt forbi da lynkrigen gav han billige trurfør hver han enn vendte seg.

Vi har i det føregående gått ut fra at initiativet fremdeles lå hos aksmektene. Spørsmålet er imidlertid om ikke det tidspunkt snart er inne da de allierte vil ha utspillet. Vi skal i neste oversiktse på de muligheter som byr seg for alliert initiativ.

vVv

Kirken.

Foruten de tidligere nevnte er nu også sokneprest Indrebø forvist fra Oslo.

Det er nu 217 uteksaminerte teologiske kandidater som ikke har fått stilling. Hver enkelt av disse har fra kirkedepartementet fått tilbud om ordinasjon. Samtlige har avslått tilbuddet.

vVv

Kirkedepartementet har 15/8 d. i. sendt presteskapet et rundskriv som inneholder nye trudsler.

Etter å ha gjort oppmerksom på at Dept. ifølge en "lov" har fastsatt at en prøst skal være medlem av skolestyret, fortsetter Dept.: "Kirkedep. har høvdet og hevder fremdeles at de prester som ikke har søkt avskjed og ikke på annen måte fått avskjed, etter gjeldende lov og kirkens orden må betraktes som værende i embede og således har plik til å utføre de embedet tilliggende funksjoner. Å "nedlegge sitt embede" er rettsstridig og ugyldig. Vil noen prest unnlate å avgi møte i skolestyret og derved ikke bare unnlater å utføre en embedsplikt, men direkte unndrar kirken å gjøre seg gjeldende på et for denne livsviktig område så før han selv tar fat på det juridiske som det moralske ansvar for Dernest gjør Dept. oppmerksom på at da en rekke prester har nektet å motta sin embedslønn for 4. kvartal, må denne ansees tapt for disse. Likeledes vil disse ikke få lønn for 1. kvartal dersom de ikke har anmodet å få den innen 1. nov. dette år. De nye menighetsråd har fått pålegg om å påse at kirkene ikke brukes til innsamlinger til prestene. Slutten av rundskrivet er en jeremiade over at kirken "frakobles det offentlige liv og kontakt med folket" (.)

"Den nyordnede idrettens fiasko!"

er overskriften på en leder i Göteborgsposten, der det heter "Charles Hoff som engang var Nordens fremste stavhopper og ellers en illsidig idrettsmann, er nu statsansatt og statslønnet leder av den norske friidrett med titelen idrettsråd. Han har endog gjeninntrådt i de aktives rekker og tross han for lenge siden er alt boy, hadde han ingen vanskelighet med å vinne et mesterskap ved den svake konkurransen som nu fins.

Når man leser referatene fra de norske mesterskap, får man et beklemmende inntrykk av hvordan idretten går tilbake likesom alt annet i Norge under quislings styre. Aldri har det i Norge fra statens side vært ofret så mange penger og lagt så mye arbeide på idretten som de siste år. Men alt uten resultat." Etter en sammenligning av de yngelige NS-mesterskapsresultater med de svenske, fortsetter bladet:

"Idrettsråd Charles Hoff fremholdt i en tale "at friidretten er en av de eldste idretter i verden. Dette å gå, løpe, hoppe og kaste var noe menneskene hadde gjort i tusener av år og i Norge hadde man i betrakning av den lille folkemengden gjort en innsats i verdens fri idrett som måtte avtvinges respekt og beundring."

Dette er riktig. Men det bør tillegges at den norske idrett som avtvang respekt og beundring, var den som fantes før okkupasjonen. Rett overraskende er det å lese at Hoff uttaler sin tilfredsstillelse "med fremgangen for norsk idrett i de to år som er gått siden de gamle idrettsledere ble borte." For en svensk iakttager ser det ut som avskjedigelsen av de gamle ledere og tvangorganiseringen av norsk idrett ble innledningen til en katastrofal tilbakegang, en tilbakegang som er sterke enn i noe annet land. Forklaringen er ikke vanskelig å finne. De norske idrettsmenn som vi i Sverige kjente og beundret, var alle utpregde individualister og hørte intimt sammen med det Norge som var økst opp på frihetens grunn. Intet viser bedre det sterke samhold og den effektive boykott av den statsdirigerte idrett enn de latterlig svake resultater ved de norske mesterskaper.

Man taler om de nordiske folks velstand sammenliknet med folk i andre land. Velstanden er ellers har vært høy til tross for at jorden er fattig og klimaet hardt. Denne velstand bygger på nordisk individualisme og frihetskjærlighet, og det er fantastisk hvad menneskene kan skape av intet når de får arbeid selvstendig. Vi kan se det på nyordningsarbeidet i Norden i de siste hundre år. Et nordisk nasjonalmonument burde være en samling stein brukt av et mål nordisk jord. Men det skal ikke mér til enn at individualismen slavebinnes og folket nyordnes før skaperkraften forsvinner og alt går tilbake.

Slik er det også med idretten. Norden var en stormakt i idrett og sammen skulde de fire nordiske land kunne beseire det øvrige Europa i en "landskamp". Men når idretten for eks. i Norge ikke lenger får trekke frihetens friske luft, så visner den og viser så yngelige resultater som ved de av Charles Hoff dirigerte nasjonale mesterskap."

vVv

Eskilstuna Kuriren

Fikk forleden et nummer beslaglagt, p.gr.a. lederartiklen: "Nyordningen dokumenterer seg." I denne artikkelen rettes skarp kritikk mot tyskernes framferd i de okkuperte land i forbindelse med offentlig gjørelsen av en tabell som viser at 8069 mennesker blev ført til døde i "Neuropa" fra 1. august 1941 til 31. juli 42. Her er listen: Jugoslavia 2897, Tsjekkoslovakia 1391, Polen 1091, Frankrike 977, Grekenland 405, Bulgaria 199, Holland 172, Belgia 122, Norge 92, Rummen 81, Ungarn 29, Spania og Italia 619. Til dette kommer Russland og alle de som er myrdet uten dom.

vVv

Antallet av kvinnelige fanger på Grini som i vår var 40, er nu økt til 145.

Professor A.W.Brogger er frigitt etter vel et års fangenskap. Professor T.Børseth er arrestert. På Askim er arrestert 147 mann, i Bergen omkring 200 på gr. av mistanke om vapenlagre.

vVv

Trelleborg-Sassnitz-fergen "Deutschland"

ble sterkt skadet av en russisk ubåt 19. okt. Mange tyske soldater på veg til Norge ble såret eller omkom.

vVv

Pressedirektiver

Alle som overhodet leser aviser i dette land, er sikkert klar over at høyere makter bestemmer hva avisene skal inneholde. Man skal skrive langt og indignert om behandlingen av de tyske krigsfangene, men ikke nevne Churchills uttalelser i Underhuset i den anledning. Meldingen om at et nytt byområde i Stalingrad er erobret må slås godt opp, men overskriften "Stalingrad står for fall" skal ikke benyttes. Nedskytingen av et fly i Vestfold skal gis god plass, landsetning av amerikanske tropper i Liberia skal ikke omtales. Omtalen av de tyske angrep ved Ilmensjøen gis fremtredende plass, men revisjonen av Papenprosessen i Ankara skal ikke nevnes. O.s.v., O.s.v. - objektivt og allsidig presenytt sa lenge okkupasjonen varer.

VVV

"Norges nyreisning."

Det har vært gjort en del mislykkte forsøk på å få skolene til å gå på denne utstilling som har vært så dårlig besøkt at tallet ikke har vært meddelt pressen. På Tøyen skole nektet en lærer å gå og de andre lærerne erklærte seg enig med ham. Den nazistiske overlæreren truet med tyskerne og fengsel men forgjeves. Saken endte med at den oppsetsige lærer fikk som straff å bli overflyttet til en annen skole hvor også overlæreren var god nordmann.

VVV

Glomfjord kraftverks

Sjøenoppbygning er oppgitt foreløpig. Dette betyr at Norges fremtidig største aluminiumsfabrikk sålenge denne krigen varer er spart for den tort å lage aluminium til tyske fly.

VVV

Kurt Gross,

den beryktede spion og angiver fra Moss som lenge har gjort sine omgivelser usikre ved trusler og angiveri, sitter nu selv vel bevart på Grini p.gr.a. svertebørsaffærer og opptrekker overfor tyskern Kampfelle Olav Fermann

som kom til landet noen måneder før 9.april og gjemte tyske soldater i sine kullbåter ved Bjurøya, var nå sterkt implisert i rassjoneringsvindelen i Aker at han ble forvist til Algier der han skal virke som spion. Han var utstyrt med en skrivelse fra Norges Røde Kors, avtunget presidenten.

VVV

ANGIVERE:

Adolf Laudensach, Raschs veg 21.

Frik. Gran, Oslo kommunes kontrollkontor.

VVVV

Riksmøtet enda en gang.

Det er kjent at riksmøtedeltagelsen blev en stor skuffelse for føreren. Ialt var det regnet med en deltagelse på 28000. Det ble anmeldt ca 8000 reisende, og tallet sank til 4050, da dagene var inne. For disse 4050 var en lang rekke tog reservert og stengt for skikkelige mennesker. Statsbanene har med andre ord tapt titusener på arrangementet. Togene gikk nesten tomme, men allikevel ble ordinære reisende nektet å være med. NS-folk hadde for abletningen 75% moderasjon.

VVV

Komedien på Holmenkollbanen.

Som kjent har Holmenkollbanen en tid vært tvunget til å slå opp noen plakater som truer enhver som ikke vil sitte ved siden av en NS-mann eller en tysker i uniform med utkastelse på første holdeplass. Denne trussel ble forleden ytterligere skjerpet og det ble plasert en hirdvakt i hver vogn for å påse at folk pent ble sittende, ja passasjerene ble endog nektet å stå om det fantes sitteplass. Holmenkollbanen skulde selv bare utgiftene ved denne idiotiske forordning. Det ble kr. 2.50 pr time i lønn til hver hirdmann, ca. 1500,-kr. i døgnet. Dette "fylkesmann" Stenersens siste påfunn sto imidlertid ikke lenge ved mal

Såvel plakatene som hirdvakten ble fjernet av politiet allerede samme aften på foranledning av tyskerne etter følgende episode: En dame som steg inn i en dårlig besatt trikk blev av en nikkjær hirdvakt tatt i armen og mot sin vilje plassert ved siden av en tysk offiser. Offiseren ble rasende over hirdvaktens opptræden og ga ham en velfortjent røffel og innberettet forholdet, med den følge at politiet fikk ordre om øyeblikkelig å skride inn.

vVv.

Litt om hirden.

Det er klart at de store ord om hirdens maktige rolle i den nye tid har virket meget sterkt på bevegelsens mange skjøre hoder. Et av de skjørhoder som er farligst for den offentlige sikkerhet heter Reidar Åsgård. Han var tidligere vært flyger for de røde i Spania og for Chiang Kai Shek, men det har ikke hindret ham fra å konkurranses med Trygve Gran i aspirere til toppstillingen i hirdens flykorpse. Han sikret i konkurransen med Gran, men vilde ikke slå seg til ro med det. Han samlet umulig forløien endel likesinnede og trengte inn på kontoret til oberstløytnant Mjelner i Statens luftfartstyre, fjernet oberstløytnanten fra hans stol og satte seg selv i den, løste døren og forbød obersten å bruke telefonen. Etter å ha hatt et helt foredrag fra Åsgård s side, fikk Mjelner lov å gå sammen med sin nestkommanderen. Han gjorde angrik hos quislings adjutant Langlie, og Åsgård ble arrestert men bare for å slippe ut igjen et par dager etterpå. Etter å ha hvilt ut tok harr Åsgård et nytt friskt initiativ. Fredag 16. oktober ledet han 15 medlemmer av hirdens flykorps på en "straffekspedisjon" mot frizuarere innen NS-høyeste ledelse. NS-skibssreier Stenersen, lederen av folkeodomstolen Alvik Pedersen, ministrenre Fuglesang og Frytz samt riksadvokat Nordvik ble regulært slått ned. Fuglesang ble oppsøkt og "avstraffet" på slottet, samme skjebne var tiltenkt adjutant Langlie som imidlertid undslapp inn til føreren. Stenersen ble oppsøkt på sitt kontor. Hovedmannen for denne eiendommen lige brann i roseses leir ved siden av Åsgård, var en herre ved navn Minsås. (Åsgård ble under krigen i Norge 1940 dømt til døden for ordresektsfelte). Han har nå stevnet Fuglesang for partidomstolen. Åsgård og Minsås sitter nå på Bredtvedt etter orde fra fullmektig Krantz i statpolitiets Torsdag 20. oktober var det et oppbud av hirdfolk på Slottet for å utvirke at de skulle ble løslatt, men uten resultat. Samtidig var der utrykning av ordenspolitiet og statspoliti for å forhindre nyttebatalje.

v/v

"Fylkesfører Rogstad"

har holdt foredrag i Oslo om unntakstilstanden i Trøndelag. Det forteller ikke så lite om NS og den frihet forrederne tiltenker det norske folk. Etter avisrapportet plukker vi ut en del "blomster"... "... situasjonen som viser det nødvendig å man griper inn med harde midler og handler hurtig og bestemt. Da må man tenke og handle ut fra sin plikt som nasjonal-socialist." Her er ingen tanke om å tank og handle som nordmann. --- I det jeg forteller vil jeg hverken skjule noe eller forsøke å fremstille noe misvisende. Det er betegnende nok og ikke sa lite avslørende at "fylkesføreren" finner det nødvendig å komme med en slik forsikring overfor en NS-forsamling.... Vending til å komme med en slik forsikring overfor en NS-forsamling.... "Takket være dette (opplysningsarbeidet) var det flere og flere som forsto dette (opplysningsarbeidet) var det flere og flere som forsto mer og mer sensynslosé." Men ikke "fylkesføreren"s framstilling allore her er en idest talt misvisende? --- Denundtagstilstanden som ble innført satte en bra stopper på dette forbryterske spill. Dermed var det slutt på advarslenes tid.", framhevet 2 fylkesfører" Rogstad, hilst av en storm av begeistring fra den store forsamlingen. Det er ikke til å tro, men det står i referatet. --- "Idag er det nemlig slik at enten man er stor eller liten får man ta konsekvensen av handlinger som skyr der folkets interesser." Ja bare se på Hagelin, Riisnes, Stenersen,

Threndsen og de andre "store" som var innlignet i rasjoneringskandalen og svartebørsaffærene. --- "Vi kan ikke være enig om at det var et hårat sitt som var rettet mot disse folk, men vi er i krig." NETTOP. Derfor opprører det oss i vårt innerste at se "Hylkesføreren" og hans likesinnede stille seg i fiendens tjeneste og gjøre seg delaktig i de brutalste myrderier av uskyldige landstinner. ---- Foredraget ble til slutt hilst med endeløst bifall, heter det i avisreferatet.

34 nordmenn drept, --- endeløst bifall.

vVv

"Propagandaminister" Gulbrand Lunde --- slapp billig.

vVv

Etter den voldsomme bombing av Köln fant Rotterdambefolkningen en morgen følgende makt rundt omkring på murene: Rotterdam/Köln 1-1. Rotterdam, som fikk sitt sentrum med 30000 mennesker utslettet i mai 1940, venter nu bare på full revansj.

vVv

Jødene.

Mandag 26. ckt. kl. 5.30 rykket en politistyrke i Oslo på 150 mann ut for å arrestere alle mannlige jøder over 15 år. Eldste kvinne i hver jødisk familie har fått daglig meldeplikt. Vaktholdet langs gatene er sterkt øket for å hindre at de ulykkelige mennesker berger seg.

Blandt de mange som er tatt, kan nevnes den verdenskjente vitenskapsmann, professor V.M. Goldschmidt, en mann som har idet Tyskland store tjenester i forrige krig.